

We Lwowie dnia 2. marca 1900.

Aleg. 43

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie petycyi gminy miasta Białej
o nadanie jej ustawy wodociągowej.

Wysoki Sejmie!

Już w sprawozdaniu z dnia 10. marca 1896 LW. 14.899 aleg. sten. spr. nr. 6 (1896/7) podniósł Wydział krajowy, że wskutek niekorzystnego co do terenu położenia gminy miasta Białej, stan zdrowotny tego miasta pozostawia bardzo wiele do życzenia.

Miasto rzeczzone bowiem położone w zagłębieniu, pozbawione jest należytego i rychłego odpływu opadów atmosferycznych, co powoduje zastój płynów na miejscu, powolny ich rozkład i wsiąkanie w ziemię, tworzenie bagien, zatrucie powietrza i wody w studniach i zawilgacanie lub przesiąkanie i gnicie ścian pomieszkań i piwnic.

Pierwszym krokiem do usunięcia tak niepomyślnego stanu, była uchwalona przez Wysoki Sejm dnia 3. lutego 1897 ustawa z dnia 30. maja 1897 Dz. u. kr. nr. 33 o obowiązku właścicieli domów w mieście Białej wybudowania kanałów domowych, połączenia tych kanałów z miejskimi kanałami publicznymi i o prawach gminy pobierania taksy za to połączenie.

Ustawa ta ma na celu zapobieżenie na przyszłość pogorszeniu się stosunków sanitarnych w ten sposób, że odpływ opadów atmosferycznych zabezpieczony ma być całą siecią kanałów, które bądź istnieją, bądź z biegiem czasu powstaną.

Nie może ona jednak usunąć złego, jakie wskutek dawniejszych niepomyślnych warunków w gminie już powstało i istnieje, zwłaszcza pod względem jakości wody do picia, zatrwanej otaczającym ją zepsutym gruntem i dawniejszymi źle pobudowanymi dolami kloacznymi, oraz wód rzeki Białki z dopływem, zanieczyszczanej przez zakłady przemysłowe w Bielsku i Białej.

Przeprowadzona też podług relacyi Magistratu z 25. września 1899 l. 5.847, zarówno w roku 1883, kiedy po raz pierwszy podniesiono kwestyę zaopatrzenia miasta

w zdrową wodę do picia, jak i w roku 189) analiza wody z kilkudziesięciu, z rozmaitych części miasta wybranych studzien prywatnych i wszystkich publicznych, wykazała, że ani jedna z nich nie ma bezwzględnie zdrowej wody, oraz, że przeważna ich część ma wodę dla zdrowia ludzkiego wręcz szkodliwą.

Rada miejska postanowiła więc uchwałami z 6. maja 1898 i 10. marca 1899 urządzić wodociąg miejski, a to od górnego biegu strumienia wielkiej i małej Straconki w gminie tej samej nazwy, odległej od miasta o 5 km. i położonej o 75 m. wyżej od średniej wysokości miasta. Wodociąg ten dostarczać ma miastu 1.500 m.³ wody w ciągu 24 godzin, a ilość ta wody wystarcza na 20.000 mieszkańców po 75 l. na dzień i głowę, podczas gdy dzisiejsza liczba mieszkańców wynosi głów 8.000.

C. k. Starostwo w Białej reskryptem z 20. czerwca 1899 l. 20.412 wydało gminie konsens na urządzenie wspomnianego wyżej wodociągu.

Na pokrycie zaś kosztów odnośnych, uchwaliła Rada miasta dnia 22. września 1899 zaciągnąć pożyczkę do wysokości 250.000 zł. w. a.

Pożyczkę tę zatwierdził Wydział krajowy uchwałą z 24. listopada 1899 l. 76.411, na podstawie przychylniej opinii Wydziału powiatowego, w myśl ustawy z 13. lipca 1898 Dz. u. kr. nr. 69.

Raty amortyzacyjne powyższej pożyczki, która ma być spłaconą w 50 latach za 4·2% oprocentowaniem i 0·6% na amortyzację, wynosić mają około 12.000 zł. rocznie; doliczywszy do tego kosztu zarządu wodociągu, podane przez Magistrat w relacjach z 25. września 1899 l. 5.847 i 12. grudnia 1899 l. 8.117 na 4.000 zł. rocznie, razem więc koszt roczny wynosić ma 16.000 zł., na pokrycie zaś tego kosztu nie posiada gmina żadnych środków.

O dalszem obciążeniu tym kosztem budżetu gminnego i mowy być nie może, jeśli się zważy, że na pokrycie niedoboru budżetowego na rok 1898 nałożono za osobną uchwałą Wysokiego Sejmu z 24. stycznia 1898 i Najwyższem zezwoleniem — 115% dodatek gminny, na rok 1899 uchwałą Wysokiego Sejmu z 21. marca 1899 i Najwyższem zezwoleniem — 105% dodatek gminny, wreszcie na rok 1900 znajduje się w toku sprawa nałożenia 100% dodatku gminnego.

Nadto zaznacza Wydział krajowy, że gdy z powodu zniesienia miejskiego zakładu kontumacyjnego, gmina pozbawioną została spodziewanego z tego zakładu stałego dochodu rocznego, którym miała być przedewszystkiem umarzaną pożyczka zaciągnięta na budowę rzezonego zakładu, zniewolony był Wydział krajowy dla ułatwienia gminie uporządkowania swej gospodarki i zapobieżenia jeszcze większemu obciążeniu siły podatkowej mieszkańców, uchwałami z 9. października 1897 l. 61.049 i 2. września 1898 l. 33.420, zezwolić gminie, ażeby celem spłaty swych długów oprocentowanych, zaciągnęła w swym własnym zarodowym majątku bezprocentową pożyczkę w kwocie 210.350 zł. w. a., z obo- obowiązkem spłacenia tej pożyczki w ratach po 5.000 zł. rocznie.

Przy budżecie na rok 1900 gmina prosząc o zezwolenie na 100% dodatek, uprasza zarazem o odroczenie spłaty powyższych 5.000 zł., inaczej bowiem zachodziłaby potrzeba podwyższenia 100% dodatku jeszcze przynajmniej o 9% od sumy podatków w kwocie 55.794 zł. bez podatku osobisto-dochodowego.

Wobec powyższego stanu rzeczy zmuszoną jest przeto gmina starać się o uzyskanie w innej drodze środków na pokrycie kosztów urządzenia i administracji wodociągu miejskiego.

Rada miejska postanowiła mianowicie uchwałą z 24. listopada 1899, powziętą w należytem komplecie, wprowadzić w gminie na wzór innych miast, przymus połączenia domów z wodociągiem miejskim, oraz podatek gminny od fasonowanego czynszu i opłatę za używanie woły. Zarazem uchwaliła Rada miejska tekst projektu odnośnej ustawy.

Uchwała powyższa z projektowaną ustawą została w gminie należycie ogłoszona, zarówno przez jej wywieszenie, jak i obwieszczenie w miejscowym dzienniku, a jak to Magistrat w relacji swej z 12. grudnia 1899 l. 8.117, stwierdza, nie wniesiono przeciw wspomnianej uchwale lub projektowi ustawy żadnego protestu.

Rada powiatowa zaś w Białej uchwałą z 22. stycznia 1900 l. 3.534/1899 zatwierdziła rzeczoną uchwałą Rady miejskiej.

Na pokrycie więc rocznych kosztów około 16.000 zł. spodziewa się gmina uzyskać z opłat za używanie wody rocznie około 8.000 do 9.000 zł., resztę zaś w kwocie około 7.000 zł. uzyskać z nałożenia około 4% podatku gminnego od fasonowanych i urzędownie stwierdzonych czynszów, wynoszących w przybliżeniu około 175.000 zł.

Wydział krajowy zaznacza tu, że gmina posiada już prawo poboru 1% podatku gminnego od fasonowanego i urzędownie stwierdzonego czynszu, dochód stąd jednak pochodzący, przeznaczony jest na bieżące potrzeby gminy.

Uchwalony przez Radę miejską i w gminie należycie ogłoszony projekt ustawy jest niemal dosłowny z projektem, jaki uchwaliła Rada miasta Krakowa w grudniu 1898, a który zamieszczony został w sprawozdaniu Wydziału krajowego z 9. marca 1899 L. 7.360 (aleg. sten. spr. Nr. 158 z r. 1898/9).

Różnica między powyższymi projektami zachodzi tylko w tym kierunku, że projekt Bialski wprowadza obowiązek uiszczania opłaty za używanie wody w ogóle, bez względu na cel, podczas gdy projekt Krakowski uwalnia od tej opłaty wodę na zwyczajne potrzeby domowe używaną, t. j. do picia, gotowania, prania, czyszczenia, kąpieli itp., oraz, że natomiast od podatku gminnego ma być wolny czynsz nieprzenoszący 50 zł. rocznie, czego projekt krakowski i odnośna ustawa z 12. sierpnia 1899 Nr. 94. dz. u. kr. nie przewiduje.

Uwolnienie to ostatnie nie zostało wprawdzie samym projektem Bialskim objęte, wynika ono jednak zarówno z uchwały Rady miasta z 24. listopada 1899 jak i petycji gminy z 12. grudnia 1899 l. 8.117 i dlatego zostaje wstawione do projektu przedłożonego niniejszem Wysokiemu Sejmowi.

Co do pierwszej różnicy projektów Wydział krajowy zaznacza, że gdy Rada miejska taki ogólny pobór opłaty za wodę używaną nawet do codziennego domowego użytku uchwaliła i przeciw temu nikt nie wniósł żadnego zarzutu, niema podstawy do zmiany tego postanowienia. Tego rodzaju ogólne opłaty wprowadzone są też w Ołomuńcu, Nowym Jiczynie, Morawskiej Trubowie, Morawskim Białokościele, Polskiej Ostrawie i innych, jakkolwiek znowu uwolnienie od opłaty za zwykłe użycie wody przewidziane jest ustawami np. dla Pilzna, Lublany i Czerniowiec.

Wreszcie zaznacza Wydział krajowy, że pozostawia w projekcie uchwalone przez Radę miejską postanowienie, podług którego właściciele domów, którzy chcieliby uwolnić się od obowiązku połączenia swych domów z wodociągiem miejskim, winni w przeciągu sześciu miesięcy od wejścia w życie projektowanej ustawy, wykazać się poświadczeniem zakładu upoważnionego przez władzę do badania środków spożywczych, że woda w ich studniach jest zdrową.

Gmina bowiem już z wiosną r. b. przystąpić ma do budowy wodociągu i niema wątpliwości, że budowę tę w ciągu roku ukończy, zresztą takie właśnie postanowienie zawierają niemal wszystkie ustawy wodociągowe.

Ostateczny termin połączenia domów z wodociągiem ustanowiono na dwa lata, nie zaś na trzy, jak w Krakowie.

Inne zmiany i uzupełnienia projektu, wprowadzone przez Wydział krajowy, odpowiadają ściśle zmianom przyjętym przez Wysoki Sejm przy uchwaleniu podobnego pro-

jektu dla Krakowa na podstawie tut. sprawozdania (aleg. sten. spr. Nr. 158 z roku 1898/9) i sprawozdania Komisji gminnej (aleg. sten. spr. Nr. 231 z roku 1898/9), z tą jedynie różnicą, że w projekcie nie zamieszczono postanowienia o rekursach, jako objętego już §§. 36 i 104 ustawy gminnej z 13. marca 1889 dz. u. kr. Nr. 24.

Wydział krajowy przeto wnosi, Wysoki Sejm raczy uchwalić dołączony projekt ustawy.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomerji wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
St. Badeni m. p.

Sprawozdawca:
Adolf Vayhinger m. p.
Członek Wydziału krajowego.

U s t a w a

z dnia obowiązująca w gminie miasta Białej o obowiązku właścicieli połączenia swoich domów z miejskim wodociągiem, tudzież o zezwoleniu gminie na pobór podatku gminnego od czynszów najmu i opłat gminnych.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

§. 1.

Każdy właściciel położonego w obrębie gminy miasta Białej domu, niemającego studni, lub mającego studnię o wodzie niezdrowej, obowiązany jest po otwarciu miejskiego wodociągu w dotyczącej ulicy lub dotyczącym placu, połączyć dom swój z rzeczonym wodociągiem.

Właściciele domów, które powstaną dopiero po otwarciu powyższego wodociągu, muszą bezwarunkowo połączyć domy swe z miejskim wodociągiem, będą natomiast wolni od ewentualnego obowiązku urządzenia studni w myśl §. 60. ustawy budowniczej z dnia 28. kwietnia 1882 dz. u. kr. Nr. 77.

Połączenie domów z wodociągiem nastąpić ma podług przepisów regulaminu technicznego (§. 12.) i wykonane być może tylko przez osoby posiadające do tego uzdolnienie w myśl przepisów ustawy przemysłowej.

§. 2.

Właściciel domu ponosi koszt połączenia od granicy swej posiadłości i koszt wewnętrzny urządzenia. Koszt doprowadzenia wody do wspomnianej wyżej granicy ponosi gmina.

§. 3.

Połączenie domów z miejskim wodociągiem ma nastąpić najpóźniej w przeciągu dwóch lat po otwarciu wodociągu w odnośnej ulicy lub odnośnym placu.

Jeśli właściciel nie wykona tego połączenia w powyższym terminie, może gmina wykonać je na jego koszt i niebezpieczeństwo.

Domy, które powstaną dopiero po otwarciu wodociągu, mają być z nim połączone przed wydaniem konsensu na ich zamieszkanie lub użytkowanie.

§. 4.

Od obowiązku określonego w §. 1. ustęp pierwszy, może uwolnić Magistrat tych właścicieli domów, którzy w przeciągu sześciu miesięcy od wejścia w życie niniejszej ustawy wykażą się poświadczeniem zakładu upoważnionego przez władzę do badania środków spożywczych, że woda w ich studniach jest zdrową.

Uwolnienie to może jednak Magistrat odwołać, jeśli przy następnym badaniu wody okaże się, że stała się niezdrową.

Koszta ponownego badania wody ponosi gmina, jeśli woda uznana zostanie za zdrową, zaś właściciel domu, jeśli woda uznana zostanie za niezdrową.

§. 5.

W wypadkach na uwzględnienie zasługujących, a w szczególności, gdy koszta połączenia w stosunku do wartości domu będą za wysokie, może Rada miejska uwolnić od obowiązku w §. 1. określonego, jeśli dostateczne zaopatrzenie domu w zdrową wodę jest zapewnione, czy to z powodu bliskości studni publicznej, czy też w inny sposób.

Na żądanie właścicieli i po zbadaniu stosunków miejscowych, może Rada miejska również zezwolić na urządzenie kosztem właścicieli i dla zakładów przemysłowych lub kolonii robotniczych, położonych w obrębie gminy, stosownej liczby studzien wodociągowych, zamiast połączenia poszczególnych domów z wodociągiem miejskim

§. 6.

Na pokrycie kosztów połączonych z zaprowadzeniem wodociągu miejskiego, jego utrzymaniem i administracją, przysługuje gminie prawo, pobierania przez lat pięćdziesiąt, licząc od dnia oddania wodociągu na użytek publiczny, podatku gminnego aż do wysokości pięciu procentów (5%) zeznanego i przez władze sprawdzonego czynszu najmu lub wartości czynszowej budynków położonych w obrębie gminy.

Od tego podatku wolny jest czynsz nieprzenoszący 100 koron rocznie (§. 11).

§. 7.

Za używanie wody z wodociągu miejskiego może gmina pobierać opłaty według taryfy wydać się mającej (§. 12.).

§. 8.

W granicach zakreślonych w §. 6. i po uwzględnieniu dochodu z opłat (§. 7.) ma Rada miejska corocznie ustanowić wysokość gminnego podatku od czynszów najmu.

§. 9.

Podatek gminny (§. 6.) i opłaty za używanie wody (§. 7.) ponosić mają lokatorowie, względnie używający wody.

Za podatek gminny odpowiadają gminie bezpośrednio właściciele realności, z prawem regresu do swych lokatorów. Opłaty zaś za używanie wody (§. 7.) ściągane będą wprost od pobierających wodę.

Sposób uiszczania tych należności określi regulamin (§. 12).

§. 10.

Podatek gminny i opłaty (§. 9.) ściągane będą w obrębie gminy podług przepisów istniejących dla ściągania podatków rządowych.

§. 11.

Odpisanie rządowego podatku domowo-czynszowego dlatego, że mieszkanie stało próżne, pociąga za sobą uwolnienie od podatku gminnego (§. 6).

§. 12.

Regulamin techniczny (§. 1.), taryfę opłat (§. 7.), sposób uiszczania podatku gminnego i opłat (§. 9.) i w ogóle rozporządzenia wykonawcze do niniejszej ustawy, uchwali Rada miasta.

Uchwała ta wymaga jednak do swej ważności zatwierdzenia Wydziału krajowego w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem.

W taki sam sposób może nastąpić zmiana regulaminu taryfy lub wogóle rozporządzenia wykonawczego.

§. 13.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

§. 14.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.
